

Talaallii Pooliyoo

Wanti ati beekuu si barbaachisu

Many Vaccine information Statements are available in Spanish and other languages. See www.immunize.org/vis
Hojas de información sobre vacunas están disponibles en español y en muchos otros idiomas. Visite www.immunize.org/vis

1 Aalif talaallii fudhannaa?

Talaalliin namoota **pooliyoo** irraa ni ittisa. Pooliyoon dhukkuba vaayirasiidhaan dhufuudha. Ira caalaas namaa irraa gara namaatti tuxuqaadhaan kan daddarbuudha. Akkasumas karaa nyaata ykn dhugaatii bobbaa nama dhukkubichaan faalamee soorachuun dadarbu ni daddarba.

Namoonni Pooliyoodhaan saaxilaman hedduunis mallattoolee kan hinqabnee fi osuma haala wal xaxaa keessa hingaliin t dandamachu ni danda'u. Garuu yeroo tokko tokkoos namoonni Pooliyoodhaan qaban miira laamshaa'u (harkaa fi miilla isaanii hinsochoosan) irratti mul'ata. Pooliyoon hirina qaamaa dhaabbaa taata'eef qaqqabsiisu danda'a. Akkasumas Pooliyoon keessumattuu qaama ittiin afura baafannu laamaasheessuun du'aaf sababa ta'u mala.

Pooliyoon biyya Ameerikaa keessatti baayyee baramaa ture. Osoo talaalliin Pooliyoo bara 1955tti hinargamiin dura waggaa waggaadhaan namoota kumaatama laamshessaa fi ajjeesaa ture. Qorichi dhukkuba Pooliyoo irraa nama fayyisu hinjiru, garuu talaallidhaan ittisuun ni danda'ama.

Pooliyoon biyya Ameerikaa keessaa dhabamsiifamee jira. Garuu hanga ammaatti kutaa addunyaa biroo keessatti ni muul'ata. Talaallidhaan ofi-eeggannoo gochuu yoo baanne namni pooliyoodhaan qabamee tokko qofti biyya biraatii gara keenya fiduu danda'a ta'a. Osoo yaaliin dhukkubicha addunyaa irraa dhabamsiisuuf taasifamu mirkanaa'ee, gara fuula duraatti talaalliin pooliyoo hin barbaannu ta'a. Hanga sanattis, daa'imman keenya talaalchisuun nu irra jiraata.

2 Talaallii Pooliyoo

Qorichi Talaalliin Pooliyoo dadhabsiisu (**IPV**) pooliyoo ittisu ni danda'a.

Daa'imman

Namoonni baay'een wayita ijoollee turanitti IPV argachu qabu. Baayyinni Qoricha IPV s yeroo hedduu ji'a 2, 4, 6, hanga 18, fi umurii waggaa 4 hanga 6 tti kennama.

Sagantichi (namoota biyyoota muraasa deeman fi kanneen IPV akka talaallii walmakaatti fudhatan dabalatee) daa'imman muraasaaf rakkisaa ta'u mala. Dhiheessan kunuunsa fayyaa keessanii odeeffannoo dabalataa isiniif kennuu danda'a.

Ga'eessota

Ga'eessonni hedduun IPV fudhachuun isaan hinbarbaachisu sababii yeroo daa'imummaa isaanitti talaallii farra pooliyoo talaallamanii jiru ta'uuf. Garuu ga'eessonni muraasni rakkina guddaa keessa kan jiranii fi talaallii pooliyoo fudhachuun isaan barbaachisa, kunis kan dabalatu:

- Namoota gara kutaa biyya addunyaa ta'ee imalan,
- Hojjettoota kutaa laboraatoorii (qo'annoo) tarii vaayirasii pooliyoo qo'atan, fi
- Hojjettoota kunuunsa fayyaa dhukkubsattoota Pooliyoon qabaman yaalaa jiran.

Dhiibbaa olaanaan ge'eessotaa kunis tarii baayyina IPV 1 hanga 3 barbaachisa ta'a, kunis baayyina hamma kanaan dura fudhatan irratti kan hundaa'uudha.

Talaaliiwwan biroo akka IPV rakkina beekkamaa yeroo walfakkaatatti qaqqabsiisuun isaani kan beekamu hinjiru.

3 Namonni muraasni talaallii kana fudhachu hangaban

Nama talaalliicha isiniif kennutti himaa:

- **Yoo namni talaallii fudhate kan ho'aa qaamaa cimaa, rakkina adanyoo hamaa lubbuu balleessuu danda'u jiraate.**
Erga baayyina doozii qoricha IPV fudhatameen booddee yoo adanyoo miidhaa lubbuu miidhu jiraate, ykn kutaa talaallii kanirratti adanyoo cimaa yoo jiraate, talaalliicha akka hin fudhanneef gorfamu dandeessa ta'a. Waa'ee qabiyyee talaallicharratti odeeffannoo yoo barbaddan Keennaa tajaajila kunuunsa fayyaa keessan gaafadhaa.
- **Namni talaalliicha fudhate kan miirri gaariin itti hindhagahamne yoo ta'e.**
Yoo dhukkubbii xiqqaan kan akka qorraa, sitti dhagahama ta'e, talaalliicha har'a fudhachuun ni

dandeessa. Yoo giddu galaan ykn baayye kan dhukkubsattan ta'e, hanga dandamattanitti eeguu qabdu ta'a. Doktorri keessan isin gorsu dana'a.

4 Miidhaawwan qoricha talaalliinkennamuun dhufu danda'an

Qoricha kamiyyuu waliin, qorichoota talaalliwwaniin kennaman dabalatee, carraa dhiibbaa qabaachi ni jiraata. Kunis yeroo hedduu salphaa fi ofumaan kan adeemaniidha, garuu dhiibbaa cimaanis jiraachuu ni danda'a.

Namoonni IPV fudhatan tokko tokkos iddoo qorichi kennameen sanarratti mallattoo dhukkubbii ni qabaatu. IPV'n rakkinoota hamaas sababii ta'uun kan hin beekamnee fi namoonni hedduunis rakkinni isaan walqabata kamiyyuu isaan hinmudanne.

Rakkoolee biroo qoricha talaalliin kennamu kana booddee mudachu danda'a:

- Yeroo tokko tokko namoonni erga yaalamaniin booda, erga talaalii fudhatanii dabalatee, of wallaalu. Daqiiqaawwanhanga 15 taa'uun ykn ciisuun boqachuun, ofi wallaalu fi miidhaa kufuudhaan umamuu malu ittisu ni danda'ama. Yoo dhiphatte, ykn aguuf kan rakkattu ykn gurra keessaan irratti kan iyyu ta'e, dhiheessaa keessanitti himaa.
- Namoonni muraasni dhukkubbii gateettiirra baayyee cimaa fi dhukkuubbi biraa kan akka talaalliin kan ka'e madaa'u fa'I caalaa irra turu qabaachu danda'u. Kunis darbee darbee mul'ata.
- Qorichi kamiyyuu adanyoo hamaa qaqqabsiisuu ni danda'a. Rakkinoonni sababii qoricha talaalii kennamu kunis baay'ee muraasa, baayina doozii miiliyoon akeessaa gara 1 kan shalagamu, fi kan erga talaalii fudhatameen booddee daqiiqawwan muraasaa hanga sa'aatiwwan muraasa keessatti kan muudatu danda'udha.

Akkuma qorichoota biros, miidhaa hamaa ykn du'aatiin sababii talaallitiin qaqqabu baay'ee muraasa.

Nageenyummaan qoricha talaalliin kennamuus yeroo hunda to'atamaa jira. Odeeffannoo dabalataatiif, do'adhaa: www.cdc.gov/vaccinesafety/

5 Yoo rakkinni cimaan jiraate hoo?

Maalan barbaada?

- Dhimma isin ilaallatu kamiyyuu, kan akka mallattoolee danyoo miira dhukkubbii hamaa, ho'a cimaa, ykn jijjiirama amalaa hinbaramnee baruu qabdu.

Mallattooleen **adanyoo miidhaa dhukkubbiin hamaa** qama irratti waa bahuu, dhiita'uu fuulaa fi qoonqoo, rakkina hargansuu, dhawannaa onnee sardamaa fi dadhabbiidha. Kuni talaallidhaan booddee daqiiqawwan muraasaa hanga sa'aatiwwan muraasatti kan eegalu ta'a.

Maal gochuutu naaf ta'aa?

- Yoo **danyoo miidhaa hamaa kan qaqqabsiisu ta'e** ykn muddama eegamuun hin danda'amne ta'e, 9-1-1 irratt ibilbilaa ykn nama sana gara Hospitaala itti dhihaatu geessaa. Kana yoo ta'uu baate garuu, Kiliinika keef bilbili.

Kana booddee, gochi Sirna Gabaasa Miidhaa Talaalliif (VAERS) kan gabaafamu ta'a. Doktorri/Ogeessi fayyaa keessan gabaasa kana ni galmeessa, ykn ofii keessaniif laraa marsariitii VAERS tiin hojjechuu nid andeessu www.vaers.hhs.gov, ykn karaa **1-800-822-7967** bilbilaa.

VAERS tajaajila gorsa yaalii hinkennu.

6 Sagantaa Beenyya Miidhaa Talaalii Biyyoolessaa

Sagantaan Beenyya Miidhaa Talaalii Biyyoolessaa (VICP) sagantaa Federaalawaa miidhaa talaalliwwan muraasaan dhufaniif beenyya kennuudhaaf kan hundeeffameedha.

Namni miidhaan qoricha talaalliin kennamaniin dhufuu isaa amanan, waa'ee sagantaa kanaa fihaala beenyaan itti guutamu barachuuf karaa **1-800-338-2382** irratti bilbiluudhaan ykn marsariitii VICP www.hrsa.gov/vaccinecompensation do'achuu ni danda'u. Beenyya gaafachuudhaaf daangaan yeroo ni jira.

7 Akkamittan hedduu beekuu danda'aa?

- Dhiyeessa Tajaajila kunuunsa fayyaa kanisiiii gaafadhaa. Inni ykn isheen golga talaalli keessa seenuu isiiniif kennu ni danda'u, ykn madda odeeffannoo biroo isinitti himu danda'u.
- Qajeelcha fayyaa ganda ykn bulchiinsa keessaniif bilbili.
- Giddu gala To'annaa fi Ittisa Dhukkubaa (CDC) qunnamaa:
 - **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** ykn
 - marsariitii CDC www.cdc.gov/vaccines

Vaccine Information Statement Polio Vaccine - Oromo

7/20/2016

Office Use Only

42 U.S.C. § 300aa-26

Translation provided by Minnesota Department of Health